

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Čís. 247

Říjen 1975

28. říjen a 5. květen

K třicátému výročí Pražského povstání

(Projev Dr. Františka Schwarzenberga
u příležitosti vzpomínky 28. října.)

Chicago, 1975

Čas oponou trhnul - a změněn svět!

Kam, kam padlo lidstvo staré?

Ej kamkoli tázavý letěl hled,

vše nové, tak mladě jaré!

A ve vzduchu šuměla divná báj
a pěl nám ji sad, pěl ji haluzný háj,
i pěl nám ji údol i horstva tem,
a pěla ji celá nám širá zem

a pěli jsme: "Volnost - volnost!"

-o-

**I příroda všude se leskla kol,
den každý jak vyhejčkaný,
měl modroučkou na sobě kamizol
a zlatem byl obetkaný.**

Kraj celý jak bálová síň se skvěl,
kdes pod zemí hudba, vždyt' tančil, kdo šel -
sám pánbůh nás pokynem k tanci zval
a blažen se nad námi usmíval:

"Nuž konečně lidmi tedy!"

-o-

Všichni známe tyto verše. Jsou to první a poslední sloky Nerudovy "Romance o jaře 1848". Ač je to báseň již více než sto let stará, přece bychom všichni tak byli mohli mluvit o svých pocitech z května roku 1945. Okupace a válka skončily a my jsme myslili, že nastane mír a věřili, či věřit chtěli, že svoboda potrvá na věky. I nám se tenkrát zdálo, že se pánbůh nad námi usmívá a že jsme "konečně lidmi tedy". A nyní si u příležitosti vzpomínky 28. října připomínáme, že letos uplynulo třicet let od Pražského povstání, kdy "čas oponou trhnul - a změněn svět".

-o-

Snad by se někdo mohl podívat, proč dnes, kdy již listí padá se stromů, vzpomínáme událostí z měsíce máje, kdy věru byl "den každý jako vyhejčkaný". A přeci se nám zdá být samozřejmým spojovat vzpomínku pátého května se vzpomínkou osmadvacátého října. Tato dvě výročí, stejně jako výročí Slovenského národního povstání jsou myšlenkově spřízněna. A podstata myšlenkového obsahu těchto výročí je pro nás i dnes závazná.

Proto je jistě vhodné mluvit u příležitosti vzpomínky československého státního svátku také o Pražském, či lépe řečeno: o českém povstání, jehož třicáté výročí připadlo na letošní rok; stejně jako bylo loňského roku vhodné vzpomínat v den osmadvacátého října třicátého výročí Slovenského národního

povstání. Vždyt' je pro nás dnes důležitější, připomenout si především myšlenkový obsah a význam těchto událostí, nežli vzpomínat pouze historického průběhu dějů, vázaných na určité datum. Samotná historie 28. října i 5. května je dozajista v živé paměti nás všech a proto si sled dějů dnes ani připomínat nemusíme. Věru důležitější je dnes úvaha, oč tu vlastně šlo. A totožnost myšlenkového obsahu odkazu jak osmadvacátého října, tak Slovenského i Pražského povstání je dána právě tím, že v podstatě se jednalo o totéž. Šlo tu o uplatnění těchž nároků, o kterých věříme, že jsou mravně opodstatněnými, nezcitelnými všelidskými právy. Jsou to: svoboda jednotlivce, sebeurčení národů a za dnešního politického uspořádání světa také neodvislost státu.

V našem případě se tedy jednalo nejprve, v roce 1918, o zřízení neodvislého, svrchovaného státu, ve kterém by dle své svobodně projevené vůle mohli Češi, Slováci a Podkarpatsí Rusíni, spolu s příslušníky jiných národnostních menšin, svobodně a rovnoprávně žít. V letech 1944 a 1945, na Slovensku a v Praze, jsme bojovali za obnovení tohoto státu, ve kterém se nám kdysi žilo dobře; za obnovení státu, který se stal vzorem svobody, ústavnosti a demokracie; za obnovení státu, který též významně přispěl ku snahám o mírové soužití všech národů ve světě. Jistě tedy není nemístným, když sdružujeme vzpomínky na tyto nezapomenutelné události. Vzpomínáme odkazu, kterému věrní zůstaneme.

Nuže, co se vlastně stalo v květnu roku 1945 v Praze i v jiných místech českého venova? Spontánně došlo ku povstání, na kterém se zúčastnily všechny, pravím všechny složky našeho lidu. Zas jednou jsme byli všichni pohromadě, jako svého času za mobilizace v roce 1938 a jako v domácím odboji. Všichni jsme usilovali o porážku nepřátelských okupantů a proto jsme byli na barikádách spolu. A to snad bylo na celém povstání to nejkrásnější. Všichni jsme však nebyli zajedno v názoru na to, co má nastat potom, až barikády odklidíme. Nám, to jest převelike většině účastníků bylo povstání součástí spojeneckého boje proti nacistickému Německu. Zvláště my příslušníci československé branné moci jsme byli přesvědčeni, že bojujeme jako řádní vojáci, vázání předpisy mezinárodního práva a že jsme stejně složkou československé armády, jako jsou naši kamarádi v československém zahraničním vojsku. Byli jsme přesvědčeni, že se svým bojem účastníme války spojenců pod vedením své zahraniční vlády. A Česká národní rada v Praze byla uznána za představitelku této naší zahraniční vlády. Tož tak jsme se na to dívali my, kterých byla většina.

Jinak se na to dívali komunisti, kteří sice byli spolu s námi v boji proti Němcům, kteří však s námi nebyli zajedno v názoru, čím tento boj má vyvrcholit. Po vítězství nad nepřitelem jsme chtěli mít nejen ve světě, ale také u nás doma především svobodu a mír. Komunisti naopak chtěli sociální revoluci a občanskou válku. Chtěli zvrátit právní, politický, hospodářský a společenský řád naší republiky, který my jsme považovali za vyhovující, za

VĚSTNÍK

October 1975

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$2.00 a year - Outside U.S.A. \$3.00

Editor - Vlasta Vráz

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Tel.: 656-1117

Second Class Postage paid at Chicago, Illinois

VĚSTNÍK

Říjen 1975

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$2.00 ročně. - Mimo U.S.A. \$3.00

Redaktorka - Vlasta Vrázová

Úřadovna: 2137 S. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Tel.: 656-1117

pravoplatný a za legitimní, odpovídající požadavkům mravního řádu. Tento odlišný postoj komunistů se projevoval také v České národní radě, která se ujala vedení povstání a ve které se komunisti nepřiměřeně prosazovali. Komunisti říkali, že válka "buržoasní" se má změnit ve válku občanskou, kdežto my ostatní jsme říkali, že války už je dost a že po odchodu Němců má nastat obnovení právního řádu. Jistěže jsme uznávali potřebu zlepšujících změn a reforem, ale nechtěli jsme ani občanskou válku, ani sociální revoluci. Na mysli nám tanulo to, co říkal Masaryk, když mluvil o demokracii: uskutečňování řádu Božího na zemi.

Malou ukázkou tohoto rozdílu v názorech lze spatřovat i v tom, že komunisté nechtěli ani připustit zmínku o obnovení republiky "Masarykovy". Říkali, že chtějí republiku zcela jinou, prý mnohem lepší. To měli na mysli asi republiku takovou, jaká stává v Československu dnes, kde není ani svobody, ani sebeurčení, ani neodvislosti. Zde budiž na okraji poznamenáno, že účast komunistů na barikádách nebyla ani zdaleka tak velká, jako byla hlučná jejich účast při poradách v Národní radě. To proto, že komunisté považovali obsazování továren za mnohem naléhavější, než boj proti nepříteli a že komunisty slibovaná mobilizace dělnických milic prostě selhala. Nakonec to bylo naše pojetí, chtěné velkou většinou účastníků, které určilo pravý ráz Pražského povstání, jak skutečně probíhalo a jak žije v naší paměti. To, co dnes říkají v Praze, prostě neodpovídá pravdě. Proto odmítáme nesprávný název "revoluce" a mluvíme o povstání.

-o-

Pražské povstání vypuklo dne 5. května. Po čtyřdenních bojích, na sklonku dne 8. května, kapitulovali Němci do našich rukou a odtáhli na západ. Tím bylo povstání úspěšně skončeno. Dne 9. května vtáhla Rudá armáda do Prahy již osvobozené. Ze Slovenska brzy doletěla naše vláda a o něco později dojel prezident republiky. V Praze jsme pohřbívali padlé a hasili dohořívající trosky Staroměstské radnice. A přesto jáso tu nebylo konce. Vždyť jsme netušili, co nám chystá budoucnost, či lépe řečeno, co nám chystá Moskva, spolu s našimi komunisty. Nevěděli jsme, že naše obnovená svoboda nám bude brzy zase odňata, tentokrát lidmi vlastní krve. Něco z jáso tu oněch dnů však ještě doznívá v našich vzpomínkách. Naše tehdejší radost nezanikla úplně se ztrátou znovuzískané svobody. Z úspěchu Pražského povstání se radujeme dodnes.

-o-

Ten, kdo neprožíval hrůzu okupace či nezažil společenství myslí a srdcí za povstání, mohl by dnes vznést několik otázek.

Bylo povstání včasné?

Bylo povstání moudré, správné či nutné?

Bylo povstání mravně ospravedlněné?

Účastníci povstání by na tyto otázky odpověděli: ano, ano, ano!

Bylo povstání včasné? Jsme nejzápadnější Slovani a udrželi jsme se po staletí na své výspě, obklopené příbojem cizího živlu.

Za tuto skutečnost snad vděčíme zčásti svému hluboce zakořeněnému realismu. A tento realismus nám kázal a káže, sáhnout ku zbraní jen tenkrát, když stává ne-li jistota, tož alespoň ospravedlněná naděje na úspěch. V době, kdy si ani vojenská moc sdružených světových velmocí nedovedla poradit s německou přesilou, nestávala nejmenší naděje na úspěch nějakého povstání. Tu příkazem doby byla jen podzemní činnost domácího odboje. A tuto činnost jsme dle svých sil a daných možností konali po šest let a dočkali se mnohých úspěchů, lidskou krví drazě vykoupených.

Až v květnu roku 1945 jsme všichni vycítili, že "čas oponou trhnul" a že dozrál čas. Proto povstání tenkrát vzplanulo bez rozkazu či pokynu. Pokus o dřívější povstání by byl býval národní sebevraždou. O nějakou dobu později by již nebylo bývalo proti komu bojovat. Povstání bylo včasné, pokud k němu mělo vůbec dojít.

-o-

Ale proč vůbec bojovat? Bylo povstání nutné, vhodné, moudré a správné? Budiž ihned řečeno, že povstání vzniklo vskutku spontánně a že mu nikdo nemohl zabránit. Zdála by se tedy tato otázka zbytečnou. Přesto myslím, že je dobře si ji dnes zodpovědět, i když jsme si ji tenkrát nekladli.

Při posuzování vhodnosti povstání se nám vnucují dvě úvahy. Je to čest a sebeúcta národa a dále je to míra nároku na svobodu a neodvislost, kterou by nám přisuzoval svět.

V roce 1938 byla naše vlast okleštěna, aniž by nám bylo dovoleno bojovat, ač my, kteří jsme stáli na hranicích, jsme bojovat chtěli.

V roce 1939, když naše země byla okupována, tu jsme již ani bojovat nemohli.

Pro čest a sebeúctu národa bylo by smrtelnou ranou, kdyby nám svoboda a neodvislost byly navráceny jedině vítězstvím spojenců - byť za účasti naší zahraniční armády - bez jakékoliv bojové účasti domova. Pro čest a sebeúctu národa je nesmírně významné, že Němci kapitulovali do rukou českých a nikoli do rukou blížící se sovětské armády, jak si to přáli komunisté. (Pamatujete, že se americká armáda pro odpor sovětského vedení zastavila za Plzní a nešla dál ku Praze, ač mohla.)

Pokud dnes můžeme stát vzpřímeni s hlavou hrdě vztyčenou, pokud duch svobody doma ještě žije - a my víme, že žije - vděčíme za to značnou měrou právě tomu, že na Slovensku, v Praze i na českém venkově bylo dost odvahy bojovat proti přesile za svobodu a neodvislost.

Nejedná se však pouze o čest a sebeúctu národa. Jde také o to, aby svět uznával, že náš národ má právo na svobodu a neodvislost alespoň stejnou měrou, jako každý národ jiný. Jde o to, aby svět nejen uznal naše právo na svobodu a neodvislost, ale aby si svět také uvědomil svoji povinnost, dopomoci našemu lidu k tomu, aby mohl opět užívat své svobody, aby si mohl zvolit svoji vlastní vládu, aby byl opět pánem ve své zemi a aby byl opět svrchovaným.

Ve svém úsudku bývá svět krutý. Kdybychom nebyli bojovali, svět by s radostí zapomněl na náš nárok na svobodu i na svoji povinnost pomáhat těm, kterým svoboda je upírána.

Protože jsme bojovali, zůstává Československo stálou výčitkou ve svědomí svobodného světa. Protože jsme podali důkaz, že za svoji svobodu jsme ochotni bojovat a umírat, nedává dnešní okupace Československa svobodnému světu klidně spát.

Z těchto důvodů jsou účastníci povstání přesvědčeni o správnosti toho, že ku povstání došlo.

-o-

Poslední otázka se týká mravního ospravedlnění použití násilí. Vždy byli a jsou mezi námi lidé, kteří hájí názor, že jakékoli použití násilí je mravně nepřijatelné; že příkaz "nezabíješ" je absolutně závazný a že je tedy mravně závadné, odporovat i jasné poznanému zlu se zbraní v ruce. Takto chápaný pacifismus účastníci povstání odmítali v domněnku, že by zlo zavládlo na celém světě, kdyby dobří lidé nebyli ochotni odporovat zlu i s nasazením vlastního života.

Účastníci povstání se řídili práva přirozeného, dle kterého sebeobrana jednotlivce i skupiny, národa i státu je vždy mravně přípustná a to i s použitím přiměřeného násilí. Tato po věky všeobecně uznávaná zásada byla ostatně též pojata do Charty Spojených národů. Dle vžitě interpretace této zásady jedná cizím útočníkem obsazený národ - jako jsme byli tenkrát my - v mravně nezávadné sebeobraně, kdykoli se chopí zbraně.

Domnívali jsme se navíc, že odporování zlu není pouze právem, ale někdy i povinností. Byli jsme prostě přesvědčeni o mravním ospravedlnění povstání jak Slovenského, tak Pražského.

Myslím, že účastníci povstání tento svůj názor nezměnili a sotva kdy ho změni.

-o-

To naše povstání, kdy srdce Prahy bylo v plamenech, zapsalo se trvale do dějin národa.

Pravda zvítězila. Zásady osmadvacátého října byly krví potvrzeny. Čest byla zachráněna. Hrdost a sebeúcta národa byly povzneseny. Světu byl podán důkaz, že jsme svobody hodni. Proto vzdáváme čest těm, kteří na pražské dlažbě obětovali své životy. Neumírali nadarmo. Naopak. Pražské povstání zůstává pro národ doma zdrojem naděje v lepší, svobodnější zítřky. A domov dnes žije pouze naději. Ani pro nás však není Pražské povstání jen hrdou vzpomínkou. Jeho odkaz je pro nás závazkem. Dokud si doma nebudou moci po pravdě říci: "Nuž konečně lidmi tedy", potud se nezbavíme palčivé otázky, co z nás kdo domovu dluží.

A tuto otázku našeho dluhu domovu nechť nám připomene Seifertova báseň "Květen". Osobně je mi ta báseň zvláště milá, protože mluví o šípkové růži jako symbolu domova. A já vyrůstal v zamyšlených jižních Čechách, v kraji rožmberském. v kraji, kterému se dodnes říká "království pětileté růže". Proto mi šípkový květ vždy připomíná domov.

K v ě t e n

Meč smrtonosný byl již napřažen,
na naše města namířili děla.
V šípkových růžích kráčel jarní den,
tak líbezný, tak bezstarostný zcela.

Tvé pruty, šípku, ostny poseté,
jako by chtěly zdržet cizí tanky,
tvé květy růžové nám v tmě té
byly jak první hvězdy nad červánky.

Dnes vracíme se k tobě, domove,
a ptáme se, co každý z nás ti dluží.

Prof. František Schwarzenberg v rozhovoru s gen. tajemníkem Spoj. národů Kurt Waldheimem u příležitosti jeho návštěvy v Chicagu.

A skláníme se k růži šípkové,
k té nejprostší, k té chudé ze všech růží.

V té vůni jako by byl zakletý
kus mládí, který prudce mluví ke mně.
Ačkoliv čas není na květy,
v tom květu žije věčná krása země.

Vždy na jaře, až budou rozkvétat
tvé pruty růžové, tu v myslí vytane mi
podooba toho, který šel a pad',
opásán jenom svými nadějemi.

Podoby těch, kdož mrtví na dlažbách
rozpráhli náruč, jak by sevřít chtěli
tu krásnou zem, o níž jsme měli strach,
tu zem, které jsme tolik rozuměli.

Budem se vracet k růži šípkové,
k té nejprostší a chudé ze všech růží,
jak vracíme se k tobě domove,
s otázkou plachou, co ti z nás kdo dluží.

Prosíme oznamte nám včas změnu adresy a ušetřte nám poplatek 25 centů, který musíme zaplatit poště za udání změny a vrácení časopisu.

Prohlášení k 28. říjnu 1975

Dne 28. října budou všichni američtí občané českého a slovenského původu vzpomínat výročí dne, kdy byla ustavena svobodná, svrchovaná a neodvislá Republika československá.

Více než kdy jindy budou naše myšlenky dlít v Československu, které dnes není ani svobodné, ani svrchované, ani neodvislé.

S uspokojením běheme na vědomí, že snad hospodářská situace v Československu dnes není tak tíživá, jako byla před časem, že je tam jídla dost a o něco více statků spotřebních.

Ale nejen chlebem živ je člověk.

K životu, důstojnému člověku je také - a hlavně - zapotřebí svobody. A té v Československu nepřibýlo. Naopak. Okruh lidských svobod, jakkoli zaručených mezinárodními úmluvami se stále zužuje. Jakoby za železnu oponu neplatila měřítká "Všeobecného prohlášení lidských práv", odhlasovaného Valným shromážděním Spojených národů v roce 1948.

Tzv. Détente snad přivodila uvolňování některých hospodářských styků, ale tím i v očích zvýšila nebezpečí "náказы" západními představami o svobodě. Proto se dnes zostřejuje ideologický útlak, omezování svobodného myšlení i projevu a náboženská persekuce.

Ujednání, podepsané v Helsinkách vyvolalo u komunistických vlád dojem, že se svobodný svět smířil s dnešním stavem komunistické a moskevské nadvlády nad porobenými národy a že tyto vlády tedy mohou bez obav utužovat omezování jakékoliv politické, ideologické a náboženské svobody.

Naše starost o lidi, žijící v dnešním Československu a naše láska k domovu našich předků jistě prohloubí a utuží naše odhodlání a naše úsilí. Chceme, aby svobodný svět pod vedením Spojených států amerických dbal na přesné dodržování všech mezinárodních smluv, všech zásad Charty Spojených národů a nyní zvláště na dodržování kladných úseků úmluvy, podepsané v Helsinkách. Chceme úzkostlivě dodržovanou, naprostou vzájemnost či reciprocitu. To přispěje k vývoji, směřujícímu nejen ku zdánlivému, ale ke skutečnému uvolňování, ku kterému dosud nedošlo. Pak doufáme, že zase vypučí květ svobody a svrchovanosti všeho lidu v Československu.

Vždyť nakonec vždy pravda zvítězí.

Československá národní rada americká

Z Washingtonu

Washingtonští členové zahraničního výboru Ústředí Rady, s. Faltusová a br. Dr. J. Hašek měli několik rozhovorů se zástupci State Departmentu ve věci rozdělených rodin, vyplácení pensí a jiných otázek týkajících se Československa a Čechů a Slováků v Americe. V této souvislosti je možno s radostí sdělit, že již došlo k sjednocení několika rodin, a to v případech, kdy se situace zdála téměř beznadějnou.

Za tím účelem udržují také styk s některými členy Kongresu.

Byla vyvinuta korespondence s posl. Derwinskim, Haydem, Annunzio, Strattonem, Mottlem, poslankyní Fenwick, senátorem Percym a dalšími členy amerického kongresu ve věci ustavení t.zv. "watchdog committee", které by monitorovalo usnesení helsinské dohody. Návrh na ustavení takového komitétu byl předložen posl. Derwinskim předsedovi zahraničního výboru poslanecké sněmovny posl. Thomasovi Morganovi.

Rozšířila se spolupráce se zástupci jiných etnických skupin, zejména s Poláky, Mad'ary a zástupci baltských států.

V době vládní krise v Portugalsku, byl rozesláním Kozákova memoranda, které vyšlo díky F.C.I. již v 15. vydání pod titulem "Without a Shot Being Fired", připomenut vládním činitelům, Bílému Domu, některým členům kongresu, novinářům a různým institucím, puč v Československu v r. 1948 s tím, že k převzetí

moci komunisty by mohlo dojít i v Portugalsku za situace, která tam existuje.

Spolupracují také s organizací Freedom Leadership Foundation, jejíž časopis "The Rising Tide" nám již řadu let vychází vstříc uveřejňováním článků o Československu a jiných záležitostech týkajících se Čechů a Slováků v Americe, či ve svobodném světě. Již po několik let otiskuje referát o autokoloně, která se od r. 1971 pořádá ve Washingtoně u příležitosti výročí sovětské invaze do Československa 21. srpna 1968; podal referát s fotogr. záběry z oslavy 55. výročí vzniku Československa, kterou uspořádala odbočka ČSNRA Washington v r. 1973 za spolupráce ostatních čs. demokratických organizací v americkém Kongresu, kdy slavnostním řečníkem byl náměstek ministra obchodu, John K. Tabor; podal referát s fotogr. záběry o Majalesu v r. 1974; o dokumentaci lidských práv v Československu, kterou vydala Rada v r. 1973; o pietní vzpomínce na Jana Palacha u příležitosti 5. výročí jeho smrti a nedávno otiskl dopis s. Faltusové ve věci resoluce American Political Science Association odsuzující porušování lidských práv v Československu, přijaté na výroční konferenci této organizace v San Francisku, které bylo předáno Československému vyslanectví ve Washingtonu.

Spolupracují s Jackem Novotney-m, žurnalistou, Američanem českého původu, který má spojení s National Public Radio, na kterouto rozhlasovou síť je zapojeno více jak 180 radiových stanic v USA. Připravil již několik referátů a interview v záležitostech týkajících se Československa nebo Američanů českého a slovenského původu, které byly vysílány těmito stanicemi. Jack Novotney by nám mohl být příkladem: sponzoruje jednoho vietnamského uprchlíka - poskytuje mu ubytování a stravu po dobu studií a opatřil mu stipendium. Pomáhá mu, aby mohl začít nový život v USA.

Výměnou různých informací udržují také styk s některými organizacemi v USA a v Evropě jako The Atlantic Council of the United States, American Security Council, Center for Strategic and International Studies, Institute for the Study of Conflict, v Londýně Amnesty International, s Dokumentačním střediskem ve Francii, atd. Jsou také ve styku s některými organizacemi za účelem sbírání dokumentace o porušování ujednání helsinské dohody.

28. říjen ve Wash., D.C.

Odbočka Washington, ČSNRA, společně s krajanskými organizacemi uspořádá oslavu 57. výročí Československé republiky dne 28. října a uctí památku presidenta Woodrow Wilsona a presidenta Tomáše Masaryka. Recepce se koná v 6 hod. večer v Caucus Room, Cannon Building, U.S. House of Representatives, New Jersey Avenue a Independence Avenue, S.E. Recepce zahájí proslovem The Hon. Edward I. Koch, poslanec ze státu New York. Dále promluví senátor Roman Hruška a poslanci Carl Albert, Thomas E. Morgan, Frank Annunzio, Edward J. Derwinski a Joseph M. Gaydos.

Po recepci skupina umělců The Sokol Opera, Washington, D.C., za vedení pí. Lídy Brodenové, uspořádá koncert české operní hudby. Sólisté budou: pí. Dagmar Hasalová-White, Shirley Wendell, Gregory Garrett a Olwen White. Na koncertním pořadu jsou arie z Dalibora, Jakobína, Jenufy, Hubičky a Prodané nevěsty.

Odpolední zasedání dolní sněmovny, U.S. House of Representatives, zahájí modlitbou Rev. Jos. Šefl, pastor emeritus chrámu Mistra Jana Husa, známý ze svého dlouholetého působení v Chicagu a New Yorku.

Projevy řečníků budou uveřejněny v Congressional Record.

Ceremoniářem oslavy bude p. Andrew Valušek, dlouholetý místopředseda ČSNRA a předseda newyorské oblasti ČSNRA.

Z událostí v Československu

Mezinárodní veletrh v Brně

Od 10. do 18. září se konal v Brně 17. mezinárodní strojírenský veletrh. Spojené státy na něm vystavovaly výrobky nejmodernějšího hnacího, řídicího a měřicího zařízení. Vystavovalo celkem jednadvaacet amerických soukromých firem, z nich dvanáct vystavovalo v Československu poprvé. Jejich obchodní úspěchy se odhadují na dva miliony dolarů.

Americká výstava se konala pod záštitou ministerstva obchodu ve Washingtoně a amerického velvyslance v Praze. Americkou výstavu navštívilo přibližně 30,000 osob, z toho přes tisíc odborníků a mnozí z nich by rádi navázali obchodní styky s Amerikou.

Dvě americké firmy, které vystavovaly v Brně byly odměněny mezinárodní porotou zlatými medailemi za technickou vyspělost svých výrobků; jsou to Baird-Atomic, Inc. z Bedford, Mass. a firma Chicago Nuclear z Chicaga.

Vasil Bilák hovořil s komunistickým Daily World

Člen předsednictva a tajemník ÚV KSČ Vasil Bilák poskytnul interview zpravodaji listu komunistické strany U.S.A. Daily World. První otázka se týkala konsolidace politických a hospodářských problémů, které prý vyvstaly když kontrarevolucionáři se r. 1968 pokusili vytrhnout Československo ze socialistického společenství.

Bilák zahájil interview: . . . "není tajemstvím, že o Československu je v USA mnoho zkreslených zpráv. Mnozí nevědí, že Československo je dnes krásnou, vysoce rozvinutou, svobodnou zemí . . . Bylo zapotřebí obnovit pořádek, hlavně vedoucí úlohu komunistické strany. To vyžadovalo očistu strany od všech oportunistů, revizionistů a těch, co zklamali. Výsledkem je, že ve straně je dnes daleko zdravější čínorodé ovzduší, a **socialistické vlastenectví** (?). Úspěchem je, že straně se podařilo získat naprostou většinu dělníků, inteligence a mládeže . . . Nejdůležitějším výsledkem je, že se obnovilo přátelství a bratrská spolupráce se Sovětským svazem a ostatními socialistickými zeměmi. Nepřítelům socialismu se nepodařilo izolovat naši zem na mezinárodním fóru."

Druhá otázka se týkala sdělovacích prostředků v zahraničí, které prý rozpoutaly rozsáhlou protičeskoslovenskou kampaň v souvislosti s nespokojeností vedoucích osobností z krizového období, například s Dubčekovým dopisem a Smrkovského memoáry.

Bilák odpovídá: "Nejreakčnější síly imperialismu opět soustředí své síly v útocích na socialistické země, zesilují antikomunistickou propagandu a hlavním nástrojem je antisovětsmus. Snaží se využít každé příležitosti, včetně emigrantů i poražených pravicových a antisocialistických sil. K tomu jim posloužily tak zvané paměti Smrkovského a Dubčekovy dopisy. Kampaň nebyla náhodná, jak ukazuje načasování v předvečer 30. výročí osvobození naší země sovětskou armádou. V této akci se sjednotili domácí odrodilci a emigranti s nejreakčnějšími mezinárodními silami. Tyto hlasy posloužily našim nepřítelům k tomu, aby je vydávali za projev 'vnitřní opozice'. Propůjčila se k tomu i část lidí u nás, která v krizových letech sehrála neblahou úlohu, jako J. Smrkovský, po jeho smrti A. Dubček, Zdeněk Mlynář a jiní. Jejich dosavadní vývoj jasně potvrdil, že jdou cestou zrady a dali se plně do služeb antikomunistických centrál. Tzv. paměti Smrkovského, tak i Dubčekovy dopisy a i jiné pamflety nemají nic společného s pravdou, jsou to pouze spekulace s pravdou. V této souvislosti bych chtěl uvést malou poznámku k československé emigraci na

Západě. Antikomunistické centrály využívají skutečnosti, že nejpočetnější novou emigrací na Západě je emigrace z Československa. Je paradoxní zvláště, že její značnou část tvoří intelektuálové, kteří měli možnost seznámit se s marxismem a získat praxi ze socialistické výstavby. Jsou mezi nimi nejen členi KSČ, ale i členi jejich volených orgánů, až po ústřední výbor, představitelé vlády a společenských organizací. Někteří se otevřeně dali cestou zrady, například se západoněmeckými revanšisty, jako Loebel, Pachman, jiní spekulují s válkou jako Šik a Pelikán a další. **Považujeme za svoji internacionální povinnost odhalovat jejich kontrarevoluční činnost, která je zaměřena proti Československu a ostatním socialistickým státům, ale i proti revolučnímu a demokratickému hnutí v kapitalistických zemích samých.**

Nepřátelé si vymysleli, že u nás existuje jakási 'vnitřní opozice', a že ti co nemají legitimaci člena strany nemohou sehnat práci, nemluvě o možnostech politické činnosti.

Pravda je taková, že v naší zemi existuje široká demokracie pro každého občana, který poctivě pracuje, neporušuje socialistické zákony a nevystupuje proti socialismu z nepřátelských pozic. Chci zopakovat, že ze strany bylo vyloučeno 70,934 členů, z nichž kolem 11,000 emigrovalo a tím ztratili své členství ve straně. Dalšíh 390,817 bylo vyškrcnuto, ale ne všichni za to, že zastávali antisocialistické posice. Konečně je třeba přiznat, že existují skupinky těch, kdo patří mezi aktivní propagátory a organizátory pravice, stáli a stojí na antisocialistických pozicích. Část z nich emigrovala, část zůstala doma. Snaží se i dnes vyvolávat nedůvěru ke straně a socialistickému státu, psát různé dopisy, petice a vytvářet zdání, jako by existovala organizovaná opozice vůči straně.

Na závěr našeho rozhovoru mi dovoluete jednu poznámku. Naše strana vysoce oceňuje činnost komunistické strany ve Spoj. státech, která pracuje v centru imperialismu, v těžkých existenčních podmínkách, a vždy pevně stála na pozicích marxismu-leninismu, což se projevilo jejím postojem v krizovém vývoji naší strany v letech 1968-69". (Rudé právo 13.9.75.)

Opozice v Československu nemlčí

Dle zahraničního rozhlasu 35 vedoucích činitelů Pražského jara zaslalo otevřené prohlášení čs. federální vládě a žádalo okamžitou obnovu občanských svobod a propuštění všech politických vězňů. Mezi podepsanými byli bývalý čs. ministr zahraničních záležitostí do okupace 1968 prof. dr. Jiří Hájek a bývalý tajemník ÚV KSČ Zdeněk Mlynář.

Newyorský Wall Street Journal přinesl dlouhý článek o spisovateli Václavu Havlovi, který prý v září t.r. zaslal dopis prezidentu dr. G. Husákovi o nátlaku na myšlení a práci čs. spisovatelů dle linie KSČ, což prý ponižuje důstojnost člověka a přináší duševní a morální degradaci. Dopis spisovatele Havla byl uveřejněn v britském žurnálu Encounter, s popisem chladnokrevné taktiky policejního státu.

Obchodní dohoda USA-ČSSR.

Dne 17. října byla ve Washingtonu, D.C. podepsána obchodní dohoda mezi USA a ČSSR. Dr. L. Černý, předseda čs. obchodní komory - bývalý primátor města Prahy - poskytnul interview pro Voice of America při recepci uspořádané obchodní komorou USA, které se zúčastnilo na 30 delegátů čs. průmyslu a obchodu. Dr. Černý prohlásil, že očekává úplnou normalizaci styků s USA a skončení diskriminace ve formě získání doložky nejvyšších výhod.

Dr. Černý dále prohlásil, že: "Vysoká úroveň techniky USA je nám známa, a proto bychom se dnes zajímali hlavně o

strojírenství a americkou pomoc při modernizaci čs. průmyslu, kterou hodláme provést”.

Z československého sportu

Českoslovenští tenisté Jan Kodeš a Jiří Hřebec se probjovali až do finálové soutěže Davisova poháru když porazili v semifinále staré soupeře Australany. Druhým finalistou je mužstvo Švédska a je to po prvé co v soutěži Davis Cup zůstaly pouze dva evropské státy.

Rudé právo o M. Navrátilové. Nadějná tenistka Martina Navrátilová, která požádala o asyl v USA prý dle Rudého práva udala jako hlavní důvod, že by po návratu do Československa musela chodit do školy. Je to velmi nejasný důvod, ale jaké jiné nařčení by se mohlo zdát únosné komunistům? Obvinění z reakcionářství, kontrarevoluce, zrady dělnické třídy jsou již příliš otřepaná hesla.

Držme se helsinské dohody, kterou čs. komunisté tak silně propagují. Znamená to volnější pohyb osob přes hranice států. Zatím se této dohody komunisté nedrží, jak dobře víme.

Návštěva z Prahy

Ke zprávě o příjezdu čs. filmařů, uveřejněné ve Věstníku v září, dodáváme tyto podrobnosti. Jsou to Karel Pech, režisér a televizní herec, do roku 1969 člen činohry Národního divadla v Praze, kde získal titul “Zasloužilý člen ND”, a kameraman a režisér bratislavské televize Václav Nedbal. Než se vydali do Spojených států, p. Pech napsal přes 170 dopisů na adresy krajanů a zorganizoval si pět opěrných bodů. V dopise udává jména svých “dobrých přátel” a žádá, aby se mu psalo na “tyto záchytné body”. Jeden z nich je v Chicagu. Nebudeme tato jména udávat, poznamenáváme pouze, že v Chicagu mají být ku konci své cesty, dne 1. až 3. listopadu. Před tím měli v plánu se zastavit a filmovat v New Yorku, Orlando a Miami, Fla., Houston, Austin, Dallas a Caldwell, Tex., v Los Angeles, San Diego, San Francisco, Seattle, Denver, Wilber, Omaha, Lincoln v Nebr., Yankton a Tábor, S.D., Cedar Rapids, Belle Plaine, Iowa City v Ia., Madison, Wis.; po návštěvě Chicaga se zastaví v Clevelandu, Parma, Pittsburghu, Bostonu, a New Haven, Conn. Z New Yorku si zajedou do Bethlemu a Salem, N.J. Vrací se domů dne 10. listopadu.

Všude půjdou po stopách krajaňských pionýrů a všude budou svědky velkého pokroku našeho samostatného podnikání. Z vyprávění nejstarších krajanů by mohli zachytit ještě něco z těžkých začátků na domovinách, ale pak by museli zaznamenat krásné úspěchy, dnešní nejmodernější krajaňské farmy v Nebr. a Iowě atd. Snad budou pátrat po starých slums, ale žádné české a slovenské slums nenajdou. Co mají na srdci návštěvníci z Prahy nám neprozradí, ale předem víme, že jim komunistický režim nikdy nedovolí ukázat československým občanům, jak se nám tu svobodně žije. Do jaké míry bude jejich podání krajaňského života zkrleslé, zda na 40, či 60, či 80 procent nepoznáme až r. 1976, kdy bude film o Americe předveden v televizním seriálu “Tajemství domova”.

DARY NA ČINNOST ČSNRA:

Odbočka ČSNRA Washington, D.C.	\$400.00
Anna Faltusová, Washington, D.C.	60.00
Marie Kolaříková, Redlands, CA	20.00
Victor Novotný, N. Riverside, IL	10.00
Bohumil Sudík, Cleveland, OH	10.00
Wm. E. Votruba, Traverse City, MI	10.00

F. Svejkský:

Česká hudba 18. století

Zamyšlení nad jednou gramofonovou deskou.

Přednedávnem vyšla gramofonová deska, která obrací pozornost k české hudbě z netradičního úhlu: přinesla výběr z klavírní tvorby skladatelů působících zhruba od poloviny 18. do 19. století. Setkáváme se tu se skladbami Jana Ladislava Duška (1760-1812), Jiřího Antonína Bendy (1722-1795), Jana Václava Voříška (1791-1825) a Václava Jaromíra Tomáška (1774-1850). Interpreta se jim dostalo nad jiné povolaného - prof. Rudolfa Firkušného. (Deska vyšla ve Vox Productions, v kolekci Candide, CE 31068.)

Již první ohlasy v odborném tisku ukazují, že skladby i jejich provedení upoutaly pozornost a dosahují vysokého uznání. Mají co říci nejen odborníkovi, ale každému zájemci o hudební umění. Jsou stejně svědecktím historickým, jako stále živou hodnotou uměleckou. Zpřístupněním klavírní sonáty Bendovy a Duškovy, jednoho z Voříškových Impromptu a druhé z Eklog Tomáškových prohlubuje se poznání české tvorby z období, které je už po několik desetiletí předmětem zvláštní pozornosti i vysokého oceňování, neboť tato tvorba je pokládána za jednu ze závažných složek vývoje směřujícího k mohutnému vzepětí hudebního umění na konci 18. a v 19. století. Spojuje se přímo s dílem těch největších, J. Haydna, W. A. Mozarta, L. v. Beethovena - a dokonce i se zrodem středoevropského nebo francouzského romantismu. Proto také nezůstalo jen u odborných závěrů. Ohlasy se projevily jak v repertoárech koncertů, tak i v produkci gramofonových desek. Stačí např., nahlédnout do populárního Schwann-katalogu pod jména Benda, Koželuh, Rejcha, Stamic, Vaňhal, Voříšek, Zelenka atd., abychom poznali, jak živou složkou současnosti jsou na mezinárodním fóru díla českých a moravských mistrů oné doby. (Přáli bychom si jen, aby tam proniklo i více poznání o tehdejší hudbě slovenské, spjaté rovněž s tímto středoevropským vývojem.) Nová deska je novinkou v tom, že obohacuje dosavadní rejstřík skladeb převážně orchestrálních nebo pro komorní soubory ukázkami z děl pro sólový nástroj. Z hlediska české hudby samé se tu dostává posluchači možnost prohloubit poznání historie klavírní tvorby hlouběji do minulosti, do období, které předcházelo jejímu rozmachu ve století Smetanově a Dvořákově.

Tvorba 18. století není - jak svědčí i Firkušného deska - typem hudby významem a určením úzce národní, domácí, nýbrž patří do souvislosti evropských, internacionálních. Patří tam nejen svým určením, ale i působením, neboť jí nejednou připadla dokonce role iniciátora nových prvků, ba nových cest dosavadní hudby. Není proto třeba zveličovat zájem o ni vyhledáváním a zdůrazňováním toho, co je české, neboť skutečný její význam je už obecně přijat a zhodnocen. Svědčí o tom stejně výroky těch, kdo tehdy žili, nevyjímaje ani ty největší - Haydna, Mozarta, Beethovena, jako těch, kdo zvláště během 20. století studovali hudební dění v jeho vývojovém oblouku od 18. do 19. století nebo až do naší současnosti. Proto mohl německý badatel nazvat 18. století “velkým stoletím českých hudebníků” (Michael Komma) nebo Richard Freed v doprovodu k Firkušného desce položit otázku “zda by (pozdější) hudba byla táž bez nich, to jest, zda by Schubert, Brahms, Schumann a další skládali tak, jak se stalo” a

IN MEMORIAM:

Zesnulá pí. Marie Princové, dlouholeté členky odbočky “Mistr Jan Hus”, věnuje dcera Georgiana Princová, Arlington, VA

\$100.00

odpovídá sám: "čestí skladatelé zřetelně antcipovali mnohé z těch rysů, které dnes pokládáme za charakteristické pro jejich německé a vídeňské následovníky". Konečně, proto mohl už v 18. století Angličan Ch. Burney ve svém spise z roku 1773 a 1775 "The Present State of Music in Germany, the Netherlands and United Provinces" srovnávat význam Čechů toliko s evropským významem jediného národa - s Italy.

Vskutku tak tomu bylo. Působení českých instrumentalistů i skladatelů, dirigentů i pedagogů rýsovalo po mapě Evropy imaginární směrové šipky na různé strany. Stačí vzpomenout jen těch, kteří jsou zastoupeni na desce: J. Benda - Gotha v Německu, J. L. Dušek - Francie, Anglie (spolu s cestami do Itálie, Ruska, Holandska a na Litvu), J. V. Voříšek - Vídeň, a konečně J. V. Tomášek - Praha, Čechy, východisko těchto cest i tradic. Ovšem ony šipky se ihned rozrostou v rozsáhlý vějíř, jakmile přibereme další jména a místa. V Německu především Mannheim, místo, které dalo jméno celé tradici v dějinách hudby, zvané "mannheimská škola", reprezentovaná zvláště K. Stamice (1717-1757). Z Francie připomeňme alespoň jedno další jméno, Moravana Antonína Rejchy (1770-1836). Rejcha se proslavil nejen jako průkopník komorní hudby pro dechové nástroje, ale i jako teoretik a učitel, s nímž jsou spjata jména H. Berlioz, F. Lizst, C. Franck a Ch. Gounod. A dojdeme až do Itálie, do země, která se tolik vydávala právě na poli hudby. Ta přijala za svého Čecha Josefa Myslivečka (1737-1781) a ve svém nadšení pro jeho tvorbu jej označila "il divino Bohemo" - za božského Čecha.

Ale je tu i to východisko, které připomíná J. V. Tomášek, ten bod, kde se paprsky našeho vějíře setkávají. Odtud se nejen odcházelo do světa, ale tam byl vlastní zdroj oné tvůrčí energie, z které čerpali i cizinci. Stačí vzpomenout na Ch. W. Glucka, který studoval v Praze a přišel i do styku s domácí hudbou lidovou. Soudí se, že i J. Hayden byl poznamenán ve svých novátorských krocích na poli symfonie stykem s českou hudbou "zámku i podzámčí", neboť tu načas rovněž pobýval. A co dodávat k tématu Mozart a Češi? . . .

Ta vzpomenutá jména ovšem nevčerpávají zdaleka celý rozsah podílu českých hudebníků na evropské dění. Bylo by třeba připomínat další a další. Bylo by třeba přidávat jména osob, ba celých rodin. Někteří z nich jsou snad méně zdůrazňováni, snad proto, že byli méně tvořiví či produktivní, ale přesto se podíleli na tom, co se označuje za přínos naší hudební kultury světu. Spíše než o jednotlivcích, o individuálních gestech, je tady třeba myslet na **soubor vyhraněných tendencí**, které se zrodily z české hudební kultury, pokračovaly v atmosféře hudebních souborů - a v dílech jednotlivých skladatelů nebo v jejich hudební činnosti nabývaly osobitých a individuálně odstíněných podob. Jen tak mohly tyto tendence vystoupit výrazně do popředí a vyvolat ten ohlas, jaký vskutku vyvolávaly v hudebním myšlení, v hudební praxi i ve skladatelské práci.

A ptáme-li se, v čem konkrétně spočívá ten přínos, je třeba uvést různé stránky hudebního díla, v nichž se ohlašovalo něco z toho, co si tito čeští hudebníci z tradice hudby své země, včetně hudby lidové, z osobitých typů hudebních skladeb, nástrojových kombinací, z podnětů, které přinášely rozmanité funkce hudby nástrojové či vokální. To typické se projevuje někdy v rytmu či dynamice, jindy ve váze různých nástrojů nebo nástrojových skupin, což dosahovalo na půdu orchestrace. Mluví se o podílu na strukturních změnách symfonie, která sehrává tak závažnou úlohu v dalším vývoji evropské hudby. V této souvislosti se připomenou otázky sonátové formy a ozvou se jména tvůrců "mannheimské školy", ba pozornost se začne stáčet ještě dále do minulosti k jaromeřskému F. V. Míčovi (1694-1744) jako předchůdci "mannheimským". Neméně pozoruhodný je podíl na vývoji hudebního dramatu, který přispěl k zrodu novodobé opery

a přímo působil na Mozarta. Tady nelze přejít jméno Jiřího A. Benda, autora proslulých děl Ariadna na Naxu (1774), Medea (1775), děl, která Mozart poznal v Mannheimu a pečlivě studoval, jak sám poznamenává. Benda má své místo i v dějinách komické zpěvohry, v jeho komických ariích se zjišťují ohlasy českého lidového divadla a hudby. - Konečně, souhrnně a velmi často se v dějinách hudby mluví v těchto souvislostech o dvou rysech, o melodické zpěvnosti a o prostotě výrazu, které vznesli čeští hudebníci jako osobitou hodnotu do dosavadní tradice evropské hudby. Nejinak se vyjádřil Mistr Firkušný, když uvažoval o koncepcích interpretovaných skladeb. Nalezl v jejich stylu "rozhodně českých ráz, tj. melodický styl blízký k lidové písni a lidové hudbě". "Přes mezinárodní prostředí, v kterém tito skladatelé žili, přes vliv mezinárodních proudů v tehdejší periodě, řada českých prvků převažuje v této české hudbě" uzavírá svou charakteristiku.

Tolik historie. Tolik zážitky umělců a posluchačů. A za tím už se vynořuje otázka zdrojů, kořenů té energie, schopné právě v té době zapůsobit tolik na jiné proudy, na jiné tendence - a dokonce uhýbat jejich tok do jiných řečišť. Dospíváme k tomu, abychom za tím, co slyšíme a čteme, hledali život, dobu. Ptáme se po podnětech a podmínkách tkvících v historii kultury a v historii dění té země.

-o-

Umění je nadáno zvláštní mocí - mocí spojovat tendence, ideje, zážitky své doby přímo se životem, s každým jednotlivcem. Dává tomu obecnému, co "je ve vzduchu", co se někdy dokonce jen tuší nebo těžko vyslovuje, přímou, konkrétní podobu. Vytváří dílo dostupné bezprostředně smyslovému prožití i rozumové úvaze. Přetváří obecné i individuální obraz nebo výraz - a tak vrací to, z čeho vzešlo, opět do života. - Ale nejen ono samo je citlivé vůči životu, společnosti, tyto zase naopak jsou citlivé vůči němu. Vyzdvihují je vysoko mezi svými hodnotami, at' jde jednou o lidovou píseň, nebo jindy o avantgardní umění. Ovšem, společnost je dovede právě pro tyto jeho vlastnosti a možnosti i hlídat, spoutávat, usměrňovat. Mějte pravdivost a humanitu lidí svobodou umění, vztahem k umělcům - a poznáte tu nejvýmluvnější odpověď' o úmyslech, programech jednotlivců, institucí, států. Tak tomu bylo a je - a bude. Proto tolik a tak přesvědčivě vypovídá o lidech, o životě netoliko svými přímými obsahy, ale svou existencí.

Umění je živná voda sbírající pramenky z různých vrstev, z různých zdrojů - a to určuje jeho hodnotu, jak čistá je voda. Není proto náhodné, že umělci a umění byli často srovnáváni s diplomaty svých zemí, svých kultur. Hudbě tu připadlo místo nad jiné závažné, neboť její řeč je nadána zvláštním darem být srozumitelná daleko za hranicemi národních nebo státních celků.

* * *

V případě hudby 18. století dospíváme ke kořenům intenzivně rozvinutého hudebního života v českých zemích, který byl tehdy s to obsáhnout nejen životy a zájmy různých společenských vrstev, ale zároveň je i navzájem - na poli hudebního dění - sblížit. Projevilo se to typickým způsobem, který byl rozhodující pro onu budoucnost hudby, o které jsme dosud uvažovali. Vystoupí nám dva příznačné historické rysy:

1. Pro český hudební život není typická v té době silná tvůrčí individualita, která trčí nad povrch života a prosazuje se výboji svých vlastních koncepcí, nýbrž široké pole práce mnoha jednotlivců, spolutvořících tuto hudbu v intencích a uměleckých ideálech celku. Je to především umění vrostlé do života širokých kruhů měst a venkova, vpravdě umění kolektivní. Umění muzikantských rodin, "kapel", které jsou základem jak pro rozvíjení života hudebního, tak pro skladatelskou i interpretační činnost, která začne přerůstat jinam a která se začne i stýkat s jinými proudy soudobé hudby, hudby evropské. Je to druhý pol,

kterému se právě v důsledku pobělohorských proměn historického vývoje otevřela cesta do země s příchodem řady cizinců, zvl. šlechty, některých duchovních a úřednictva. Tak vznikla situace, která se v hudebním životě pohybovala často na hranici mezi internacionální současnou hudbou a mezi domácími tradicemi hudby, řekněme umělé a blízké jí hudby lidové.

Je třeba vrátit se do historického dění 17. století, abychom si uvědomili, že domácí kultura se vlastně soustředila do dvou ohnisek, do úzkého okruhu vlastenecky orientovaných vzdělanců, vedle nichž vystaly jako jediný hlavní nositel domácích tradic široké kruhy prostého lidu na venkově a ve městech. Značná část ostatních složek společnosti, svobodných a vzdělaných z politických nebo náboženských důvodů emigrovala, nebo se přizpůsobovala germanisačním a universalisujícím tendencím dvora. V exilu nebyla dána možnost vytvořit silnější společenské základy: život se třífítil do nejmenších jednotek rodin či osad, anebo do úsilí jednotlivců. A tak jenom doma zůstával vyhraněný celek, který měl dost sil ve svých omezených podmínkách společenské existence uchovávat tradice a vyvinout energii povahy národní. Proto se také tyto vrstvy dostávaly především do středu zájmu vzdělanců na poli výchovy (náboženské či školní) i z poněkud širších hledisek kulturního zájmu. - To je ta zvláštní situace, která vynesla do popředí zřetele k lidové kultuře, k lidovému umění a připravovala cestu pro jeho další vývoj - i pro jeho roli ve vývoji kulturního dění jako celku, které shledáváme na poli hudby.

2. Přiblížili jsme se k druhému závažnému rysu: tušíme už, proč právě v těchto zemích došlo k sblížení polů společensky i kulturně navzájem tehdy tak vzdálených: ohlasů internacionální hudby evropské a tradic domácích, lidových především. Vycházely tomu vstříc barokní koncepce umění, které podporovaly zájem o lidové umění jako jedné z forem projevu, adekvátního těmto společenským vrstvám. Na druhé straně situace vedla k tomu, že lidé přicházeli do styku se soudobou hudbou, neboť kůr, škola a zámek se staly prostředím, kde jako diváci i účastníci (zpěváci, hudebníci) poznávaly jiné typy hudby, než ty které patřily k jejich hudbě denního života, zábav, jarmarků, slavností. Docházelo k mnohostrannému propustování jak na poli interpretace, tak skladatelské praxe. Rostla zkušenost, možnost uplatnění - i nakonec podnětnost k práci skladatelské (tady je třeba docenit především práci kantorů, které vzdal citlivý hold A. Dvořák ve svém Jakobínu). Ovšem, co je třeba zvlášt' zdůraznit, je, že tu nebylo jednostrannosti v tom, kdo dával a kdo přijímal. Šlo tu vskutku o vzájemné působení lidové tradice na tvorbu umělou, stejně jako naopak - a tak dospíváme k předpokladům pro onen krok z domácího kulturního, hudebního života na forum evropské. Nejen politické či náboženské motivy vedly k emigraci hudebníků, ale byly to i možnosti působit v evropských orchestrech, v zámeckých kapelách i jinde. Se zkušeností interpretační přicházely mnohdy i dary skladatelské. Tito hudebníci konfrontovali tradice, z nichž vyrostlo jejich hudební myšlení, s tím, co poznávali jinde. To byla base, na které oba své zdroje přetvářeli, navzájem oplodňovali, až to vyneslo ten typický "český přínos" do evropské hudby.

Bez vědomí toho, z čeho vyšli, jej nepochopíme. A teprve v tomto světle plně rozumíme, co je skryto ve formulaci citovaného už Charlesa Burneye, že české země jsou "the Conservatoire of Europe". Teprve v tomto světle poznáváme hloubku Mozartova "Moji Pražané mi rozumí!", neboť byli připraveni mu rozumět nejen ti, kdo sledovali uvedení jeho oper z loží a parteru pražského divadla, ale i ti, kdo stáli na galeriích a nebo zaslechli ohlas jeho melodií z úst a nástrojů pouličních zpěváků a muzikantů.

* * *

Od konce 18. století, v atmosféře evropského osvícenství a českého národního obrození neustal vztah k této basi a inspiraci

umění, k širokým vrstvám. Orientace na celou společnost se stala programem a s tím se formuloval i tento vztah z nových hledisek. Ohlasy romantismu ještě dále posilovaly zájem o lidové prostředí a jeho tvořivost. Tentokrát se ovšem tendence staly - v souladu s evropským vývojem - východiskem pro koncepci umění národního, orientovaného především k domácí situaci. Z toho vyrostla sdostatek známá tradice umění lidového, které neopustilo vývoj české hudby od doby Smetanovy a Dvořákové až po B. Martinů nebo mezi současnými P. Ebena. Vždycky se našel umělec, který rozmanitě čerpal, rozmanitě se inspiroval pro své tvůrčí činy právě v těchto zdrojích. Tak poznáváme hodnoty, které jsou nejen faktem historickým, z něhož jsme vyšli, ale i jevem přítomnosti: svědectvím o trvajícím zdroji.

* * *

Naši úvahu jsme provázeli zmínkou o umělcích-diplomatech. Vrátime-li se k uvedené desce nalezneme hned dva okruhy: První zahrnuje staré české skladatele, kteří dovedou ještě dnes svědčit o silách ducha a citu své země, bez níž by se nestali "evropskými". - V druhém okruhu nacházíme Mistra Firkušného. Svou interpretací připravil velký posluchačský zážitek, ale i pozoruhodnou historickou lekcí, neboť nejen ovlivnil citlivý výběr skladeb, ale podal v jejich interpretaci zasvěcený přístup k vývojové linii stylů od pozdního baroka přes klasicismus k počátkům romantismu. Srovnejte jeho přístup k Bendovi jako nejstaršímu a k Voříškovi jako nejbližšímu k vídeňským romantikům! Není proto divu, že byl vybidnut (stejně jako před časem k pokračování v nahrávkách Beethovenových klavírních koncertů) v kritických ohlasech své desky, aby prohloubil dalšími vydáními dosavadní znalost starých českých mistrů klavíru.

Krajanský výbor, Cleveland

Krajanský ples součástí úředních oslav American Bicentennial

Příští reprezentační ples Čechů a Slováků v Clevelandě se koná ve znamení 200. výročí Spojených států. Ples byl uznán American Bicentennial Commission za součást úředních oslav tohoto významného jubilea.

Část programu plesu bude věnována přehledu kulturního přínosu Čechů a Slováků našemu městu a Spoj. státům. Vhodné podání a provedení programu si vyžádá zodpovědné přípravy. Plesový výbor za předsednictví Ing. S. Maršíka již zvolil několik pracovních komisí, ale dalších spolupracovníků je stále třeba.

Většina českých a slovenských organizací, které byly přizvány ke spolupráci na pořádání tohoto slavnostního plesu, odpověděla kladně. Loňský ples sponsorovalo 22 našich organizací.

Pátý ples Čechů a Slováků se bude opět konat ve velkém sále hotelu Sheraton-Cleveland a to v sobotu dne 21. února 1976 pod záštitou starosty Ralpha Perka.

Pořadatelé se obrací k bývalým debutantkám o pomoc v kulturní části programu připravovaného plesu v rámci American Bicentennial Celebration. - Přihlaste se laskavě: June Patera, 8473 Avery Road, Broadview Heights, OH., telefon 526-8621.

Oznamte včas
změnu adresy

Oblastní výbor Chicago

Oblastní výbor pořádá tradiční oslavu 28. října v neděli odp. dne 26. října v Sokole Tábor, Clarence Ave. a 16. ul. v Berwynu.

Slavnost zahájí americkou a čs. hymnou Český pěvecký sbor Lyra, řídí prof. Frank Kubina; dále sbor přednese ze svého bohatého repertoaru směs národních písní. Po uvítání předsedou oblasti br. Františkem Kalkusem promluví prof. Dr. František Schwarzenberg k 30. výročí Pražského povstání a Vlasta Vrázová na téma Přínos Čechů a Slováků Americe.

Další část programu je věnována českým skladatelům Smetanovi, Dvořákovi a Ostrčilovi a české a slovenské lidové písni. Sopranistka Betty Cyknerová-Karam si zvolila arie z opery Hubička od Smetany a Cigánské písně od Dvořáka, za klavírního doprovodu MaryAnn Novákové-Salkowské. Na programu vystoupí známé smyčcové kvarteto Chicago Lyric opery: Vlastimil Dvořák, cello, William Keller a Ewing Poteet, housle, a Gertrude Buttery, viola. Zahrají České národní písně od Otakara Ostrčila, v Kesselmayarově úpravě pro smyčcový kvartet, a Pražské valčíčky od Antonína Dvořáka.

Svatováclavským chorálem tradičně končí slavnost 28. října.

Odb. T. G. Masaryka, Los Angeles

Odbočka uspořádá po slavnostním vztyčení čs. vlajky ve 4 hod. odpoledne v sokolovně ve spolupráci s jinými krajskými organizacemi kulturní program. Bude vzpomenuť významu čs. legií a jejich podílu na osvobození Československé republiky.

Jako každým rokem, i letos bude slavnostní vztyčení čs. státní vlajky před budovou radnice v Los Angeles za přítomnosti zástupce starosty města, který učiní projev.

Odbočka ČSNRA Owosso, Mich.

Americké sdružení Masaryk v Owosso konalo schůzi v neděli dne 12. října v místnostech místní banky za dosti dobré účasti. Projednány byly veškeré dopisy došlé do schůze tento rok, dále místní zprávy o činnosti, přípravách pro letošní a příští rok, zvláště naše účast na programech místních etnických skupin na oslavách bicentennial v naší oblasti. Čteny děkovné dopisy naší odbočky za účast na programech a pozvánky k vystoupení. Zprávy úředníků byly podrobné a dobrým důkazem činnosti odbočky a tanečních skupin za vedení ses. Štěpánky Čechové. Uskutečnily se zájezdy skupin na několik míst; důležitý byl zájezd na východ letos na jaře, do Bat'ovy továrny v Belcamp, Md., návštěva zajímavých, historických míst, též návštěva Niagarských vodopádů, vše ve dvou autobusech za početné účasti starších.

Finanční zpráva ses. Čechové zaznamenala též vzrůst, podniky měly finanční úspěch, vydání bylo menší a zbyly fondy na podporu institucí, místních dobročinných podniků a na naše československé podporné účely, jak zde tak i v zámorí.

Volba úřednictva na rok 1976 ponechala stávající bratry a sestry ve svých úřadech, ač titi urgovali, aby úřady byly obsazeny novými silami, že je třeba zapracovat mladší. - Předsedou znovuzvolen br. A. Čech, místopředsedou br. Jos. Dvořák, tajemníkem Anton Benesh, účetnicí a pokladní ses. Štěpánka Čechová. Usneseno pořádat reprezentační ples v únoru, dále Pout' u sv. Antonička v červnu, účinkovat s taneční skupinou na místních programech i na zájezdech. Schůze skončena po 4. hod. a sestrám poděkováno za pohoštění pečivem a kávou. K další činnosti mnoho zdaru.

Anton Benesh, taj.

“Kaspárkovy pohádkové hodiny pro děti z československé rodiny”

Náš dětský předvánoční trh bude letos obohacen další uměleckou prací Sávy Rokniče, která je opět plně věnována našim ratolestem.

“Kaspárkovy pohádkové hodiny” jsou pohyblivým dvojitým kouzelným kotoučem velikosti asi 10 inčů, s výjevy dvanácti nejznámějších dětských pohádek z “babiččiny truhlice” našeho národního pokladu.

Dítě si pootočí “kouzelné” okénko vrchního kotouče k obrázku pohádky a přečte si, jak se ona pohádka jmenuje. Pochopitelně, že rodičům přísluší hlavní úloha, aby dětem pohádku vyprávěli, nebo přečetli.

Autor pevně věří, že “Kaspárkovy pohádkové hodiny” budou dětmi nadšeně přijaty, neboť obrázky jsou krásně barevné a kouzelné okénko zvyšuje dychtivost dítěte vidět a poznat kruh pohádkových figurek, které se objevují v okénku v následujícím pořadí:

1. Perníková chaloupka
2. Princ Bajaja
3. Pejsek a kočička
4. Krakonoš
5. Čert a Káča
6. O Palečkovi
7. Dlouhý, Široký a Bystrozraký
8. Tři zlaté vlasy Děda Vševeda
9. Zvířátka a loupežníci
10. O Hastrmanovi
11. Sněhurka a sedm trpaslíků
12. Broučci

Zmiňte se o této novince svým známým, kteří mají děti. “Kaspárkovy pohádkové hodiny” se jim jistě budou líbit.

Dar za “Kaspárkovy pohádkové hodiny” je \$1.50; poštou v USA \$2.00; poštou do zámorí \$2.50. Objednávky s šekem, nebo Money Order zašlete na adresu autora: Savo Roknic, 2314 South Wesley Avenue, Berwyn, Ill. 60402.

ČSA střeží Vaši budoucnost

Jestliže jste členem bratrské a sesterské podpůrné Jednoty ČSA, jste kryt tím nejlepším životním pojištěním jaké může pouze bratrská jednota poskytnouti.

Jakmile se stanete členem Jednoty ČSA, tato přejímá veškerou zodpovědnost a závazky z vašeho členství plynoucí.

Více než 60 organisátorů Jednoty, s dokonalou přípravou reprezentuje ČSA ve většině států Unie a jest připraveno podat vám veškeré informace týkající se vašeho životního pojištění a vypracovat vám individuální plány, které vám zaručí nejvyšší možnou ochranu pro vaši budoucnost.

ČSA má 200 řádů ve většině států Ameriky, v nichž naleznete bratrské prostředí, které vám nemůže poskytnouti žádná obchodní pojišťovna. Ovšem, kromě toho, členství v Jednotě ČSA opravňuje vás k řadě výhod, jaké opět pouze bratrská jednota může poskytnouti.

Kdo Jednotu ČSA doporučuje? Více než 120 let služby deseti-tisícům spokojených členů. ČSA nikdy nezklame, neboť jest vybudována na základech stmelých z poctivosti a zodpovědnosti. ČSA chrání vaši budoucnost.

Staňte se jejími členy, doporučte ji svým přátelům a známým.

Č.S.A.

2701 So. Harlem Avenue
CSA Plaza

Berwyn, Illinois 60402

Tel.: (312) 795-5800 - (312) 242-2224

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA

2137 So. Lombard Ave. - Room 202
Cicero, Illinois 60650

Second Class Postage Paid
at Chicago, Illinois

 436

MOVING? Please use this address label and
mail it with your new address to VESTNIK.